

СТАНОВИЩЕ

относно научната продукция на д-р Ива Димитрова Пушкарлова, кандидат за заемане на академична длъжност „доцент“ по Наказателно право към катедра „Наказателноправни науки“ в Юридическия факултет на Софийския университет ”Св. Климент Охридски“, от д-р Юлиана Младенова Матеева, назначена на академична длъжност „доцент“ във Варненския свободен университет ”Черноризец Храбър“ и Югозападния университет „Неофит Рилски“ - член на научно жури

Със Заповед № РД 38-182/21.04.2023 г. на Ректора на Софийския университет ”Св. Климент Охридски“, съм определена за член на научно жури, във връзка с обявен конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.6. Право (Наказателно право) за нуждите на Юридическия факултет, катедра „Наказателноправни науки“ - ДВ, бр. 24 от 17.03.2023 г. Настоящото становище изготвям в изпълнение на посочената заповед.

Единственият кандидат за заемане на длъжността е д-р Ива Димитрова Пушкарлова.

Тя е има впечатляваща биография, която започва с дипломиране по „Право“ в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, завършена втора специалност „История“ и специализация по английско и европейско право в Кеймбридж. През декември 2008 г. кандидатът защитава дисертация на тема: „Форми на организирана престъпна дейност по НК на РБ“ в Софийския университет, Юридически факултет. Д-р Пушкарлова е била изпълнителен директор на Съюза на съдиите в България до 2011 г. и Председател на Комисията по помилването към Президента на Република България (2012-2017 г.). Основен автор на Концепцията за държавна наказателна политика за 2009-2010 г., на Концепцията за нов Наказателен кодекс, 2009 г. и на Концепцията за държавната политика в областта на правосъдието за детето от 2011 г., както и член на Работната група по изработване на проект за нов Наказателен кодекс към Министъра на правосъдието (2009-2011 г.). От 2005 г. е постоянен консултант на Съвета на Европа и Европейската комисия по реформата на системата на наказателно правосъдие в редица европейски държави и мониторинг на прилагането на европейското законодателство, както и експерт или ръководител на над 100 проекта към множество български и международни организации и институции. Дългогодишен преподавател е

в НИП. Носител е на наградата за млад учен на годината за 2012 г. на СУ "Св. Климент Охридски".

Ива Пушкарлова е преподавател по наказателно право в специалността „Право“ и международно наказателно право в специалностите „Право“ и „Международни отношения“ в ЮФ на СУ (главен асистент) от 2010 г. От 2011г. е преподавател по наказателно право в Академията на МВР, а от декември 2012 г. заема академичната длъжност доцент там.

Справката с наукометричните показатели на д-р Пушкарлова - 425 наукометрични точки, постигнати с представените за рецензиране публикации - показва съответствие с минималните изисквания за заемане на длъжността „доцент“ (300).

Справката с цитиранията индикира внушителния брой от над 150 забелязани позовавания на нейните трудове, с което минималните изисквания многократно са надхвърлени.

Обобщената справка с публикациите на кандидата е убедителна. Тя обхваща: пет монографии, от които четири самостоятелни, 29 глави от книги, осем книги, девет студии, три учебни помагала, 71 статии. От тях, с оглед покриване на минималните национални изисквания, по смисъла на чл. 2б, ал. 2 и чл. 4, ал. 1 от ЗРАСРБ, са представени: 11 публикации, от които 1 монография, 3 студии и 6 статии. Всички те следва да бъдат приети за рецензиране, тъй като не преповтарят хабилитационния труд и публикациите, представени с оглед защита на дисертация.

Д-р Пушкарлова е автор, който не се страхува от трудни или предизвикателни теми. Изборът да пише за помилването след автори като д-р Алеко Константинов и проф. д.ю.н. Борис Велчев, сам по себе си, разкрива научна смелост. В монографичния труд „Помилването по българското наказателно право и в практиката на държавния глава“ (С.: Сиела, 2020, с. 407) могат да бъдат открити множество приноси моменти, които имат теоретично значение. Например - историческата периодизация на помилването, класификация на видовете помилване според отражението им върху наказателноизпълнителното правоотношение и съдимостта с оглед вида на наказанието, предимството на редовните институти за облекчаване на репресията пред помилването, помилването чрез замяна на доживотните наказания, описание на явлението „колективно помилване“, доказване тезата, че пробационните мерки не могат да бъдат самостоятелно опрощавани нито когато са част от

съдържанието на наказанието пробация, нито когато са наложени като мерки за пробационен надзор, обосноваване на предложенията de lege ferenda. В същото време, приносите са и с подчертано практическа приложимост. Например разработената методика за разпознаване на изключителността на помилването при разнообразни фактически обстановки, изведената система от минимални критерии и подходи, очертаваща стандарт за разпознаване на приложимост и оценка на основателността, навлизането на българския опит в стандартите на ЕСПЧ като най-добра практика, описанието на условията при различните наказания и в различни етапи от тяхното изпълнение, при които могат да възникнат основания за помилване, систематизирането на нарушенията на основополагащи правни принципи, които могат да послужат за основания за помилване. Всички посочени приносни моменти обуславят много висока оценка на представения хабилитационен труд и са коректно отразени в авторската справка.

Студията „Отвлечането в съвкупност с други престъпления: проблеми на квалификацията и индивидуализацията в съдебната практика“ поставя и предлага решение на множество практически проблеми във връзка със съотношението на престъплението отвлечане и други престъпления - изнудване, грабеж, убийство, злепоставяне, противозаконно лишаване от свобода, полови престъпления, задържане на заложник, трафик на хора, самоуправство, хулиганство и др. Обсъдени са различни подходи при очертаване на правната квалификация и видовете съвкупност. Изводите на автора са с висока практическа стойност и почиват единствено на фактически положения, разглеждани от българските съдилища.

Студията „Серийната престъпност в България: криминологична характеристика и съдебна практика“ използва интердисциплинарен подход, като е приложен смесен правен, криминологичен, психологически и исторически анализ на всички случаи от българската практика след средата на XX век. Явлението серийна престъпност е рядко срещано и непроучено, при което по-важни са научно-приложните аспекти, на които се е спрял авторът, а не толкова теоретичната обосновка, без тя да бъде омаловажена. Типологизирани са случаите на серийна престъпност от българската съдебна практика и са обосновани критерии за разпознаване на явлението в гранични случаи, изведени са факторите, които го провокират и са обобщени характеристиките на серийната престъпност, профилът на извършителя и мотивационно-изпълнителският механизъм на сериите.

Студията „Срокът за възстановяване и размисъл, предоставен в международното и европейското право на пострадали от трафик на хора: европейската практика“ извежда теоретична дефиниция на института и прави разграничение с правото на пребиваване на чужденец в приемаща държава. Изяснява се двойствената насоченост на срока – към потребностите на жертвата и интересите на правосъдието. Изследвани са моделите на интегриране на наднационалния стандарт в законодателствата и практиката на 27 държави - страни по Конвенцията на СЕ за борба с трафика на хора. Анализирани са практиката на ЕСПЧ, очертан е криминологичният профил на пострадалия и криминологичната структура на трафика на хора в отделни групи държави.

Статията „Морското пиратство като международно престъпление. Разграничение от сходни престъпления по националното наказателно право“ проследява накратко историческото развитие на престъплението и относимостта му към българската правна история. Публикацията изяснява признаците на пиратството като международно престъпление „против човечеството“, изхождайки от определението по чл. 101 от Конвенцията на ООН по морско право от 1982 г. Морското пиратство е разграничено от сходни явления, вкл. корисни престъпления, морски тероризъм и др. Изяснена е съставомерността на очертаното в международното право явление според българския наказателен закон и е отнесено към чл. 341б НК.

Статиите „Помилването в светското и Божието право: поглед към влиянието на християнската нравственост и доктрина върху въздаването на висша милост“ и „Помилването в римскоправната традиция“, допълват хабилизационния труд, като развиват с методите на фундаменталното научно изследване правноисторическите и нормативно-нравствените корени на помилването.

Статията „Приспособяване на безсрочно наказание, наложено от чуждестранен съд, в процедури по трансфер на осъдени български граждани“ идентифицира някои от най-често срещаните на практика затруднения във връзка с изпълнението на наложено с чуждестранна присъда безсрочно наказание след трансфер на осъдения, които възникват пред българската правосъдна система поради сериозните различия между отделните юрисдикции в материята на най-тежките наказания и предлага систематизиран подход за разрешаването им, демонстриран въз основа на актуални практически примери.

Статията „Използване на наказателната репресия за превантивни и регулативни цели: проблеми при наказателноправната защита на административни режими и дублиране на състави на административни нарушения и престъпления“ изяснява процеса на мащабното използване на наказателния закон за превантивни и регулативни цели, както и законодателната техника, в която се обективира. Понятието „инфлация на наказателния закон“, въведено преди от автора, е доразвито в контекста на понятията свръхкриминализация и свръхпенализация.

Статията „Схеми на финансова и стопанска престъпност в Европа: българска съдебна практика“ прави криминологична характеристика на схемите на финансова и стопанска престъпност и очертава техните общи признаци, класифицира ги в ретроспективен план и ги подлага на икономически анализ. Разглеждат се проблеми, срещани в съдебната практика - конкуренцията на квалификации по чл. 219-220 и чл. 282 и сл. Прави се извод за незаконосъобразност на общоприетото тълкуване, че субект на общите длъжностни престъпления по Глава Осма на Особената част на НК не може да бъде заето в частния сектор длъжностно лице.

Трудовете на д-р Пушкарлова се отличават със сериозна научна задълбоченост, остра практическа насоченост, интердисциплинарност и неизменна актуалност. Приемам, че представената от кандидата научна продукция в качествено и количествено отношение напълно удовлетворява и чувствително надхвърля изискванията за заемане на академична длъжност „доцент“ на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане. Предвид това считам, че научното жури, чийто член съм, трябва да вземе решение гл. ас. д-р Ива Димитрова Пушкарлова да заеме академичната длъжност „доцент“ по Наказателно право в катедра „Наказателноправни науки“ към Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, за което ще гласувам убедено положително.

23.05.2023г.

Изготвил становището:

Варна

/доц. д-р Юлиана Матеева/